

Kako izabrati zanimanje (za buduće srednjoškolce)

Ideš u završni razred osnovne škole. Uskoro se približava trenutak odluke «kuda dalje»? Pred tobom je važan korak koji će da utiče na tvoju budućnost – možda ne na čitav život, ali bar na nekoliko narednih godina. Sada vjerovatno misliš kako izbor zanimanja više nije izbor «za cijeli život» jer odrasli često mijenjaju poslove koje obavljaju i taj trend postaje sve «popularniji» i kod nas. U pravu si, ali dobar izbor zanimanja sada skraćuje put do ostvarenja tvojih želja. Osim toga, sada si u uzrastu kada učiš najbrže i sa najmanje napora. Kada to iskombinuješ sa svojim sklonostima i sposobnostima, uspjeh je zagwarantovan.

Ovu smo brošuru osmislili kao mali vodič u izboru zanimanja. U njoj ćeš pronaći osnovne unutrašnje i spoljašnje faktore koji vrše ili će vršiti uticaj na tvoj izbor zanimanja. Možda će ti taj dio izgledati malo suhoparno. Potrudimo se da ipak ne bude tako. Nakon toga čeka te iscrpan spisak srednjih škola u Banjoj Luci sa nabrojanim smjerovima koji su upisani u školskoj 2008/09. godini. Većina ovih smjerova će postojati i u narednoj školskoj godini, ali ti preporučujemo da kontaktiraš škole (telefonske brojeve i adrese ćeš također naći u ovoj brošuri) nekoliko mjeseci prije upisa da provjeriš da li je došlo do nekih izmjena.

Na kraju brošure naći ćeš dio za svoje roditelje. Ovu smo brošuru zamislili kao vodič za «cijelu porodicu» jer nerijetko se dešava da roditelji vrše pritisak na svoje dijete da upiše određenu školu. Oni to, naravno, čine iz najbolje namjere i njihove savjete treba poslušati, pored savjeta tvojih nastavnika i profesora, školskog pedagoga ili psihologa itd...itd... Jesi li sad uplašen/a? Bez straha, kreni u izučavanje brošure polako, uzmi dovoljno vremena da o svemu dobro razmisliš i ... SREĆNO!

Informisanje i odlučivanje

Za donošenje odluke o izboru srednje škole potrebne su prave informacije, potpune i istinite. Ove informacije se ne odnose samo na zanimanja i škole već i na spoznaju sopstvenih osobina, sposobnosti, interesovanja, vrijednosti i motiva vezanih za izbor zanimanja.

Neko će početi da istražuje svijet rada i pokušati da sazna što više o sada prisutnih oko 3 000 zanimanja, drugi će krenuti od školskog sistema tražeći šta bi mu najviše odgovaralo, a treći će početi od sebe tragajući za onim za šta imaju smisla (matematiku, slikarstvo, strane jezike...)

Ali to nije dovoljno, potrebno je još !!!

Pitaš se šta...?

Potrebno je da tražiš takve informacije koje će ti dati mogućnost postavljanja dugoročnog cilja, ne samo kratkoročnog. Na primjer; ako se opredjeliš za gimnaziju, trebaš da znaš da ona ne osposobljava za zanimanje i trebaš već sad da razmisliš o fakultetu koji ćeš morati upisati nakon gimnazije. Šta ako pod uticajem nekih okolnosti ne budeš mogao/la nastaviti školovanje ili ne budeš zainteresovan/a za studije? U današnje vrijeme sa završenom gimnazijom teško ćeš naći posao i tvoj prvobitni izbor srednje škole biće «nesretan» izbor.

Zato prije definitivnog izbora trebaš da proučiš i dobro razmisliš o faktorima koji utiču na tvoj izbor.

Ovdje ćemo najprije navesti **UNUTRAŠNJE FAKTORE** koji utiču na izbor zanimanja:

1. OSOBINE LIČNOSTI

Neke psihološke definicije kažu da se pojam ličnosti odnosi na veliki broj osobina ili crta. Crte su relativno trajne i relativno opšte osobine ličnosti odgovorne za dosljednost našeg ponašanja u sličnim situacijama. Da te ne bismo dalje «davili» definicijama koje možda i ne razumiješ, preći ćemo na konkretne primjere.

Ljudi se razlikuju, ali ne možemo reći da je neka osobina ili tip ličnosti bolji ili lošiji od drugih. Ljudi su jednostavno različiti i to je tako.

Ono što je ovdje važno je da nisu sve osobine ličnosti podjednako dobre za sva zanimanja.

Zamisli nekog prodavača koji je povučen, sramežljiv i nekomunikativan. Da li on uspješno može obavljati svoj posao? Šta misliš, koje osobine bi bile poželjne za ovaj posao?

Slaganje osobina sa zahtjevima posla je ključno za dobro obavljanje posla, ali i lično zadovoljstvo poslom.

A svi mi želimo da dobro obavljamo svoj posao i pri tom budemo zadovoljni poslom.

Kako bi ti pomogli u procjeni sopstvenih osobina, navešćemo šest opštih tipova ličnosti

1. **REALISTIČAN TIP** – preferira fizičke aktivnosti koje traže snagu, vještinu i koordinaciju...

Ovaj je tip ličnosti stabilan, stidljiv i praktičan.

ODGOVARAJUĆA ZANIMANJA – radnik na liniji, poljoprivrednik, mehaničar...

2. **ISTRAŽIVAČKI TIP** – preferira aktivnosti koje traže razmišljanje, razumijevanje i istraživanje...

Ovaj tip ličnosti je analitičan, originalan, radoznao i nezavisan.

ODGOVARAJUĆA ZANIMANJA – ekonomista, novinar, matematičar, fizičar...

3. **SOCIJALAN TIP** – preferira aktivnosti pomaganja i razvoja drugih...

Ovaj tip ličnosti je prijateljski, druželjubiv i empatičan.

ODGOVARAJUĆA ZANIMANJA – socijalni radnik, nastavnik, pedagog, psiholog...

4. **KONVENCIONALNI TIP** – preferira red, pravila, jasne aktivnosti...

Ovaj tip ličnosti je nefleksibilan, praktičan i efikasan.

ODGOVARAJUĆA ZANIMANJA – šalterski službenik, računovođa...

5. **PREDUZETNIČKI TIP** – preferira verbalne aktivnosti u kojima može da ubjeđuje druge i stiče moć.

Ovaj tip ličnosti je ambiciozan, dominantan i samopouzdan.

ODGOVARAJUĆA ZANIMANJA – advokat, sudija, preduzetnik...

6. **UMJETNIČKI TIP** – preferira nejasne nesistematske aktivnosti i kreativnost...

Ovaj tip ličnosti je nepraktičan, otvoren prema novim iskustvima...

ODGOVARAJUĆA ZANIMANJA – slikar, muzičar, pisac, dekorater...

Razmisli o tome koje od navedenih karakteristika najbolje predstavljaju tebe i pokušaj se svrstati u neki od navedenih tipova ličnosti.

2. SPOSOBNOSTI

Prilikom biranja budućeg zanimanja važno je uzeti u obzir sposobnosti jer su one zapravo naše karakteristike koje nam omogućavaju da lako i uspješno savladamo određene zadatke. Pored toga, ukoliko za obavljanje nekog posla osoba nema potrebne sposobnosti, ovaj nedostatak se ne može ničim nadomjestiti (ni iskustvom niti povećanim zalaganjem). Sposobnosti se dijele na:

- Intelektualne
- Psihomotorne i
- Psihosenzorne.

Ne utiču sve sposobnosti na pojedina zanimanja, ali što su sposobnosti usklađenije sa zahtjevima zanimanja, to će osoba uz manje napora postizati bolje rezultate, imati manje nezgoda na radu i biti zadovoljniji poslom.

Prilikom procjene sopstvenih sposobnosti pokušaj biti što objektivniji/a.

Poslušaj mišljenje roditelja, prijatelja, nastavnika.

Analiziraj svoj školski uspjeh po predmetima, na takmičenjima, vannastavnim aktivnostima i hobijima kojima se baviš ili si se prije bavio/la.

Razmisli:

Da li se lako snalaziš sa brojevima?

Da li se lako pismeno i usmeno izražavaš

Da li možeš da prepoznaš osjećaje i želje drugih ljudi?

Preispitaj svoja iskustva bilo da su stečena u školi ili van nje.

Intelektualne sposobnosti

Intelektualne sposobnosti čine opštu inteligenciju i obuhvataju slijedeće sposobnosti:

Intrapersonalna inteligencija se odnosi na «sposobnost doživljavanja sebe», svojih osjećanja, izgleda i intelektualnih sposobnosti.

Verbalno-lingvistička inteligencija se odnosi na govorno izražavanje. Najviše je razvijena kod pisaca, pjesnika i političara.

Logičko-matematička inteligencija uključuje sposobnosti rada sa apstraktnim simbolima (brojevima, geometrijskim oblicima). Ovu vrstu inteligencije obično imaju naučnici, ekonomisti, kompjuterski programeri, matematičari i sl.

Vizuelno-prostorna inteligencija se odnosi na likovno izražavanje, crtanje, modeliranje, navigaciju, crtanje mapa, arhitekturu itd. Ovu vrstu inteligencije obično imaju arhitekte, likovni umjetnici, vajari...

Tjelesno-kinestezička inteligencija se odnosi na sposobnost koordinisanog izvođenja pokreta. Ovu vrstu inteligencije imaju plesači, sportisti, glumci, majstori.

Muzičko-ritmička inteligencija je zapravo sposobnost prepoznavanja muzičkih izraza (tonova, glasova, ritmova). Ovu vrstu inteligencije imaju muzičari, kompozitori i nastavnici muzike.

Interpersonalna inteligencija se odnosi na sposobnost timskog rada (da se živi i radi u grupi) i sposobnost komunikacije. To je sposobnost da se «čitaju» osjećanja drugih ljudi. Ovu inteligenciju obično imaju nastavnici, pedagozi, psiholozi, socijalni radnici i ostali čija je profesija rad s ljudima.

Psihomotorne sposobnosti

Psihomotorne sposobnosti se ogledaju u brzini, tačnosti i spretnosti izvođenja pokreta i obavljanja radnji. Postoji više specifičnih psihomotornih sposobnosti. To su:

Preciznost kontrole je karakteristična za zanimanja koja zahtijevaju brzu i tačnu motornu manipulaciju rukama, šakama i nogama.

Koordinacija pokreta se odnosi na sposobnost koordinacije krupnih pokreta pri istovremenom radu ruku i nogu.

Psihomotorna orijentacija je sposobnost koja se ispoljava u situacijama u kojima je potrebna brza i tačna procjena pravca pokreta.

Vrijeme reakcije je brzina reagovanja na dati stimulans.

Brzina pokreta ruku je sposobnost brzog izvođenja krupnih, širokih pokreta ruku, bez obzira na preciznost.

Procjena kontrole je sposobnost prilagođavanja promjenama u brzini i pravcu kretanja objekta.

Manuelna spretnost je vješto manipulisanje krupnim objektima pomoću ruku i šaka.

Spretnost prstiju je fini kontrolisani rad prstiju u rukovanju malim predmetima.

Stabilnost pokreta ruke i šake je preciznost pokreta uz minimum mišićnog napora i brzine pokreta.

Spretnost prstiju i šake je brzina kojom ručno, određenim predmetom (npr. olovkom) dodirujemo neku podlogu.

Psihosenzorne sposobnosti

Od ovih sposobnosti zavisi kvalitet naše percepcije (brzine i tačnosti uočavanja predmeta i pojava).

U **oblasti vida** za rad je potrebno:

Oštrina vida na blizinu i daljinu (utvrđuje se da li je potrebno koristiti naočare i sočiva)

Razlikovanje boja (jako važno za upravljanje sistemima u kojima su boje važne za signalizaciju; piloti, željezničari...)

Širina vidnog polja je sposobnost uočavanja objekata koji nisu u središtu vidnog polja.

U **oblasti sluha** za rad je potrebno:

Apsolutna osjetljivost uha na zvuke različitih visina

Diferencijalna osjetljivost sluha je sposobnost za razlikovanje između zvukova različitih intenziteta

Mogućnost uočavanja zvučnog signala ometanog šumovima

Za neka zanimanja važno je i čulo mirisa. Npr. za hemičare, degustatore i sl.

Sposobnosti se mogu vježbati i usavršavati do određene mjere i uz veći ili manji napor. Razlika među ljudima je što neki lakše razvijaju jedne predispozicije, a neki druge. Zato

za neke ljude kažemo da su talentovani. Ipak, ovi ljudi su rijetki, a svi ostali svoje sposobnosti razvijaju uz više ili manje truda.

3. INTERESOVANJA

U različitim udžbenicima pod pojmom «interesovanja» pronaći ćeš objašnjenje «trajnije zanimanja za određene aktivnosti». Ovo «trajnije» zaista označava stvarnost. Vjerovatno si već primjetio/la da su te neke stvari interesovale, a sad više ne. Isto tako, nešto što ti je bilo potpuno nezanimljivo, sad je jako važno.

Prilikom izbora budućeg zanimanja (škole) važno je da obratiš pažnju na svoja interesovanja. Ponekad ih je teško razlikovati od sposobnosti jer obično nas interesuju stvari za koje smo nadareni.

Najlakši način za određivanje područja interesovanja je da napraviš spisak stvari i aktivnosti koje te zanimaju i da ih grupišeš po srodnosti. U ovom ti pomogu pomoći i sljedeća pitanja:

- Koje nastavne predmete najviše voliš?
- Koje školske aktivnosti najviše voliš?
- Koje predmete i aktivnosti najradije ne bi nikada više učio/la i radio/la?
- Da li imaš neki hobi?
- Da li postoji nešto što satima možeš da radiš, a da ti ne dosadi?

Namjerno smo ovdje spomenuli i hobi jer često se dešavalo da se čovjek godinama bavi nečim kao hobbijem, a onda shvati da od toga može i zarađivati dovoljno za život.

Naravno, interesovanja mogu biti različita; bavljenje praktičnim aktivnostima, sport, računanje, pojave u društvu, različiti običaji, istorijski događaji...

Naravno, interesovanja ne mogu biti presudna u izboru budućeg zanimanja, ali sigurno je to da je čovjek zadovoljniji u obavljanju posla koji ga interesuje nego onog koji ga ne interesuje.

Sada je trenutak da napraviš svokju listu interesovanja.

Ovo je još jedna od nekoliko listi koje će ti pomoći da svoj izbor buduće srednje škole uradiš što realnije.

4. VRIJEDNOSTI

Svako od nas ima svoj sistem vrijednosti o tome šta je poželjno, korisno i šta bi trebalo da bude cilj života. Zdravlje, sloboda, ravnopravnost i tolerancija su neke od osnovnih ljudskih vrijednosti. Pored njih postoji i mnoštvo drugih vrijednosti koje svako od nas drugačije rangira. Sada ćemo ti dati spisak nekih vrijednosti, a ti si na novu listu ispiši one koje smatraš tebi najvažnijim i na kraju ih poredaj po važnosti. Pri sastavljanju tvoje liste vrijednosti počni od sljedećeg pitanja: «U poslu za mene je važno...»

- Dobra zarada
- Takmičenje sa drugima
- Kreativno izražavanje
- Osjećaj sigurnosti

- Uzbuđenje i novi događaji
- Osjećaj nezavisnosti i slobode
- Saradnja i podrška grupe
- Odsustvo napetosti i sukoba
- Mogućnost napredovanja
- Osjećaj da pomažem drugima
- Stvaranje estetskog ugođaja
- Fizička aktivnost
- Osjećaj samopouzdanja
- Osjećaj zadovoljstva poslom
- Kontakt sa prirodom
- Prijateljsko okruženje
- Fleksibilno radno vrijeme
- Mogućnost kontrole rada drugih
- Mogućnost putovanja
- Poslovi koji zahtjevaju visoku preciznost
- Mogućnost za donošenje odluka o važnim pitanjima
- Osjećaj moći
- Izbjegavanje velike odgovornosti...

Ova lista bi se mogla nastaviti u nedogled. Svaki od poslova u sebi ima ukombinovano jako puno različitih situacija. Ipak, neko ko bi radije izbjegavao poslove u kojima razmjenjuje svoje ideje sa ostalima i ne sviđa mu se snositi odgovornost za svoje postupke, realno ne bi dobro obavljao rukovodeće poslove.

Je li lista gotova? Sad je dobro pogledaj. Jesi li zadovoljan/na onim što piše? Naravno, ovu listu uvijek možeš da dopuniš i vrijednostima koje ovdje nisu navedene, a tebi su jako važne.

Lista vrijednosti se tokom odrastanja takođe mijenja. Neke stvari nam ostaju važne cijeli život, a neke traju nekoliko godina. Poznavanje tvoje liste vrijednosti olakšaće ti dalji izbor.

5. ZAHTJEVI ZANIMANJA

Za različita zanimanja potrebno je imati različite osobine. Na primjer, za zanimanja ljekara, socijalnog radnika ili nastavnika potrebno je imati razvijenu osjetljivost za druge. Građevinski radnik mora imati snažnu fizičku građu. Balerine moraju biti elastične. Precizni mehaničar mora imati spretne ruke itd...itd...

Kroz slijedeća pitanja provjeri koliko smisla imaš za neka zanimanja;

- Da li se radije baviš podacima ili ljudima?
- Šta možeš dugo da radiš, a da se ne umoriš?
- Radiš li radije sam/a ili u timu?
- Da li si dobar/a u organizovanju?
- Slušaš li sagovornika pažljivo i strpljivo?
- Misliš li da je najvažnije pomagati ljudima?

- Želiš li obavljati posao na kom moraš često da putuješ?
- Da li teško podnosiš tuđe greške?
- Jesi li radoznao/la?
- Jesi li spretan/a u rukovanju alatom?
- Razumiješ li podatke prikazane u tabelama i dijagramima?
- Da li lako donosiš odluke?
- Da li lako i brzo pamtiš?

I ovo je lista koja će ti pomoći da malo bolje shvatiš sebe, svoja interesovanja, potrebe i da ti pomogne u izboru.

SPOLJASNI FAKTORI KOJI UTICU NA IZBOR ZANIMANJA;

1. Porodica

Porodica je osnovna ljudska zajednica. Ona oblikuje svaku osobu tokom cijelog njenog života. Stavovi roditelja i bliskih rođaka mogu uticati na izbor budućeg zanimanja.

Roditelji znaju ponekad vršiti uticaj koji može za rezultat imati nepravilno profesionalno opredjeljenje. Ovo se dešava ako roditelji imaju predrasude prema nekim zanimanjima pa neka favorizuju, a neka smatraju lošim za njihovo dijete. Veliki broj uticaja sa svih strana mogu te samo još više zbuniti i onemogućiti samostalno donošenje odluke. Konačan izbor na ovaj način možeš donijeti ishitreno i rezultat će biti nesnalaženje u novoj sredini, izbjegavanja izvršenja obaveza i možda čak nezadovoljstvo novom školom.

Pored ovog uticaja, ekonomske mogućnosti porodice takođe utiču na izbor budućeg zanimanja.

2. škola

Škola je takođe bitan faktor u formiranju ličnosti i ima veliki uticaj na izbor zanimanja. Pored roditelja, nastavnici su takođe uzor s kojim se djeca često poistovjećuju. U praksi često izbor zanimanja ovisi o preporuci koju djetetu da nastavnik.

Najveći uticaj na izbor zanimanja škola ima kroz ocjenjivanje uspjeha tj. školske ocjene koje se uzimaju kao kriterijum za upis u pojedine škole i fakultete.

3. vršnjaci

Vršnjaci su ponekad presudan faktor prilikom izbora budućeg zanimanja. Ovdje se zapravo radi o uticaju potrebe pripadanja na odluke o izboru. Potrebno je realno razmisliti koliko se žrtvuješ birajući školu koja odgovara tvom društvu iz nekih razloga kao što je održavanje prijateljstva i sl.

4. Izbor najpopularnijeg zanimanja

Svako društvo u različitim periodima različito vrednuje pojedina zanimanja. Samim time mijenjaju se i stavovi mladih o tome koje zanimanje žele za sebe. Visoko vrednovanje određenih profesija za posljedicu ima veliki broj mladih koji završavaju školu i stižu zanimanje za kojim u tom trenutku na tržištu rada nema potreba. Na ovaj način, slijepim slijedećem trendova gomilaju se kadrovi na birou za zapošljavanje i stvara problem nalaženja radnog mjesta.

5. Ti i tržište rada

Rad nije samo zadovoljstvo već i izvor prihoda. Zato je prilikom izbora zanimanja jako važno uključiti mogućnost zapošljavanja u pojedinom zanimanju. Sva zvanja i zanimanja nemaju jednake šanse na tržištu rada. Vjerovatno ti sada nije jasno koja je razlika između zvanja i zanimanja.

Zvanje je stručna sprema, dakle titula koju stičeš kada završiš školovanje. Na primjer, nakon završene srednje medicinske škole postaješ medicinski laborant ili medicinski tehničar. Ako završiš ekonomski fakultet, tvoje je zvanje diplomirani ekonomista.

Zanimanje je ono što zapravo radiš. Ovaj je pojam širi od zvanja. Na primjer, diplomirani ekonomista može raditi kao istraživač tržišta, ekonomista u nekoj firmi, savjetnik za ekonomska pitanja i sl.

Karijera je pojam koji označava niz različitih pozicija ili zanimanja koja osoba obavlja u toku svog radnog vijeka, u okviru jednog ili više zanimanja.

ŠTA TREBA DA ZNAŠ PRIJE UPISA U SREDNJU ŠKOLU

Sada je trenutak da si postaviš slijedeća pitanja;

- Da li želiš da se zaposliš poslije srednje škole?
- Da li želiš da nakon srednje škole nastaviš dalje školovanje?
- Možda želiš da najprije završiš srednju stručnu školu i stekneš određeno zvanje, a onda nastaviš školovanje ako za to bude mogućnosti?

Pored toga sada je vrijeme da se raspitaš kakvi su uslovi upisa i koji broj učenika se prima u škole za koje si ti zainteresovan/a.

Zatim, da li se sa zanimanjem koje si odabrao/la dugo čeka na zaposlenje?

U kojim firmama ili oblastima bi mogao/la da radiš nakon završene škole?

Kakve poslove ćeš raditi po završetku škole, u kakvim uslovima i sa kakvim ljudima?

INFORMACIJE KOJE ĆE TI VJEROVATNO ZATREBATI...

SPISAK SREDNJIH ŠKOLA U BANJOJ LUCI

Gimnazija

Broj telefona: 213-259

Smjerovi:

- Opšti – 4 godine
- Društveno jezički – 4 godine
- Prirodno matematički – 4 godine

Sekcije i organizacije: scena mladih (dramska sekcija), Učenički kongres, ekološke brigade, debatni klub, Savjet učenika.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić

Elektrotehnička škola „Nikola Tesla“

Broj telefona: 313-083, 301-259

Zanimanja:

- Tehničar elektronike – četiri godine
- Tehničar računarstva – četiri godine
- Tehničar elektroenergetike – četiri godine

Sekcije i organizacije: planinarska, informatička, novinarska, Savjet učenika

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić, broj telefona: 304-711

Tehnička škola

Broj telefona: 323-700

Smjerovi:

- **Mašinski smjer – zanimanja:**
  - a) Mašinski tehničar – 4 godine
  - b) Bravar – 3 godine
  - c) Obrađivač metala rezanjem – 3 godine
  - d) Automehaničar – 3 godine
  - e) Mehaničar – 3 godine
  - f) Limar – 3 godine
  - g) Instalater – 3 godine
- **Saobraćajni smjer – zanimanja:**
  - a) Tehničar drumskog saobraćaja – 4 godine
  - b) Tehničar PTP saobraćaja – 4 godine
  - c) Vazduhoplovno-saobraćajni tehničar – 4 godine

d) Vozač motornih vozila – 3 godine

Sekcije i organizacije: dramska, recitatorska, novinarska, konstruktorska, omladinsko preduzetništvo, lingvistička, šahovska, likovna, ekološka, inovatorska, literarna, atletska, košarkaška, fudbalska, odbojkaška, gimnastička, aerobik, Crveni Krst, Savjet učenika.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić, broj telefona: 304-711

Medicinska škola

Broj telefona: 216-482

Zanimanja:

- Medicinski tehničar – 4 godine
- Laboratorijski tehničar - 4 godine
- Fizioterapeutski tehničar - 4 godine
- Zubnostomatološki tehničar - 4 godine
- Farmaceutski tehničar - 4 godine
- Ginekološko-akušerski tehničar - 4 godine

Smjerovi i organizacije: dramska, literarna, lingvistička, recitatorska, novinarska, psihološka, istorijska, korektivna gimnastika, odbojkaška, košarkaška, planinarska, Crveni Krst, debatni klub, Savjet učenika, Savjet roditelja.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić, broj telefona: 304-711

Ekonomska škola

Broj telefona: 321-380

Smjerovi:

- Ekonomski smjer – 4 godine
- Pravni smjer – 4 godine

Sekcije i organizacije: novinarska, dramska, plesna, istorijska, košarkaška, odbojkaška, rukometna, fudbalska, debatni klub, Crveni Krst, Savjet učenika.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić

Poljoprivredna škola

Broj telefona: 303-192

Zanimanja:

- Veterinarski tehničar – 4 godine
- Poljoprivredni tehničar – 4 godine
- Prehrambeni tehničar – 4 godine
- Pekar – 3 godine
- Mesar – 3 godine
- Cvjećar – 3 godine

Sekcije i organizacije: dramska, istorijska, pčelarska, informatička, pekarska, odbojkaška, rukometna, fudbalska, Savjet učenika.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić, broj telefona: 304-711

Muzička škola

Broj telefona: 214-786

Zanimanja:

- Muzički izvođač – 4 godine
- Muzički saradnik – 4 godine

Sekcije i organizacije: literarna, dramska, fudbalska, teniska, mladi demokrati, Savjet učenika.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić, broj telefona: 304-711

Škola učenika u privredi

Broj telefona: 311-066

Smjerovi:

- Tekstilstvo i kožarstvo – zanimanja:

- a) Tekstilni tehničar – 4 godine
- b) Tehničar modelar odjeće – 3 godine
- c) Tehničar modelar kože – 3 godine
- d) Krojač – 3 godine

- Elektrotehnički smjer – zanimanja:

- a) Autoelektričar – 3 godine
- b) Električar – 3 godine
- c) Elektroničar telekomunikacija – 4 godine
- d) Elektroničar mehaničar – 4 godine

- Šumarski smjer – zanimanja:

- a) Šumarski tehničar – 4 godine

Sekcije i organizacije: recitatorska, novinarska, dramska, estetska, ekološka, sekcija elektro struke, košarkaška, fudbalska, Savjet učenika, Savjet roditelja, Crveni Krst.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić, broj telefona: 304-711

Tehnološka škola

Broj telefona: 319-155, 302-381

Zanimanja:

- Hemijski tehničar – 4 godine
- Grafički tehničar – 4 godine
- Likovni tehničar – 4 godine
- Tehničar dizajna – 4 godine
- Kozmetički tehničar – 4 godine
- Frizer – 4 godine

Sekcije i organizacije: dramska, recitatorska, likovna, košarkaška, rukometna, fudbalska, Savjet učenika, Savjet roditelja.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić, broj telefona: 304-711

Ugostiteljsko-trgovinsko-turistička škola

Broj telefona: 466-204, 466-225

Zanimanja:

- Konobar – 3 godine
- Poslastičar – 3 godine
- Kuhar – 3 godine
- Trgovac – 3 godine
- Trgovački tehničar – 4 godine
- Turistički tehničar – 4 godine
- Kulinarski tehničar – 4 godine

Sekcije i organizacije: literarna, turizmološka, informatička, mladi ugostitelji, kulinarska, geografska, ekološka, historičarska, recitatorska, novinarska, dramska, košarkaška, fudbalska, rukometna, atletičarska, Savjet učenika.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić, broj telefona: 304-711

Gradevinska škola

Broj telefona: 313-717

Zanimanja:

- Građevinski tehničar
- Geodetski tehničar

Sekcije i organizacije: literarna, recitatorska, novinarska, košarkaška.

Stipendiranje učenika: Fond Petar Kočić, broj telefona: 304-711

Prilikom upisa u srednju školu u obzir se uzima opšti uspjeh u osnovnoj školi i iskazuje se na sljedeći način:

- u VI razredu srednja ocjena pomnoži se sa dva
- u VII razredu srednja ocjena pomnoži se sa dva
- u VIII razredu srednja ocjena pomnoži se sa tri
- u IX razredu srednja ocjena pomnoži se sa tri

RODITELJI

Vi i vaše dijete

Roditelji svojoj djeci žele pomoći u svim sferama njihovog života pa tako i u izboru zanimanja. Da biste što bolje obavili ovaj zadatak sa pripremanja treba početi ranije. Neki od naših prijedloga su:

- U mlađem uzrastu možete sa djetetom razgovarati o stvarima koje vas okružuju. Na primjer: na odmoru pri ručku u restoranu razgovarajte s djetetom o tome ko sada za njega sprema hranu, ko je servira i slično. Kada se dijete prehladi poslije posjeta ljekaru razgovarajte o tome kod koga ste bili i ko mu pomaže.
- Razgovarajte sa djetetom o tome kako ono zamišlja svoj život kad odraste; šta želi raditi, o porodici i slobodnom vremenu.
- Razmislite čime se vaše dijete najradije igra, šta najviše voli da radi odnosno šta ga najviše zanima. Ukoliko vaše dijete voli da crta, pjeva, piše, podstičite ga u tome i pružite mu podršku.
- Razmislite o tome koliko samostalnosti vaše dijete pokazuje u radu, da li ostvaruje svoje planove ili lako od njih odustaje, da li više voli da radi samo ili u društvu.
- Pri svemu ovome obratite pažnju na razliku između djetetovih interesovanja i sposobnosti, jer ma koliko dijete nešto interesovalo, ukoliko nema odgovarajuće sposobnosti, rezultati neće biti onakvi kakve želite.
- Naravno, nemojte forsirati dijete ukoliko je očigledno da njegove sposobnosti, osobine i interesovanja ne idu u smjeru u kojem biste vi željeli.

Poznavanje osobina djeteta je osnovni preduslov njegovog profesionalnog usmjeravanja. Tom prilikom se polazi od djetetovih sposobnosti, sklonosti, interesovanja, želja, temperamenta, karaktera, radnih navika i zdravstvenog stanja.

Roditelji mogu osobine svog djeteta upoznati kroz:

- Igru – posmatranjem djeteta u igri možete upoznati njegovu spretnost, pažnju, maštu, sposobnost za saradnju, društvenost i sl. Roditelji mogu da zapaze koje aktivnosti najduže zaokupljaju djetetovu pažnju i koje aktivnosti dijete izbjegava.
- Domaće zadatke – posmatranjem pisanja domaćih zadataka možete uočiti kakve su dječje navike, koliko vremena ono provede u učenju pojedinih predmeta, šta radi lako, a šta s teškoćom itd.

O svemu ovom razgovarajte sa svojim djetetom i nastavnicima, pedagogima, psiholozima i ostalim stručnjacima koji se bave ovim pitanjima. Vi svoje dijete poznajete najbolje, ali će izbor odgovarajućeg zanimanja za njega biti uspješniji ako dobijete što više informacija od ljudi koji su takođe puno vremena proveli s vašim djetetom tokom njegovog školovanja.

Svima nam je cilj da naša djeca izrastu u zdrave i zadovoljne ljude koji s uspjehom obavljaju svoj posao i vjeruju u mogućnosti stalnog napredovanja i razvoja.